

L'obra final del museu tindrà 12.000 m²

Entrevista amb Manuel Portaceli

Ara fa uns anys, en accedir Tomàs Llorens a la Direcció General del Patrimoni Artístic de la Generalitat valenciana, s'engegà un pla de museus en què es preveia la creació d'un Museu de la Romanització, la reforma del Museu de Sant Pius V i la construcció de l'edifici de l'Institut Valencià d'Art Modern.

Quan naix el projecte de reforma i ampliació del Museu de Sant Pius V?

—Naix quan arriba Tomàs Llorens a la Conselleria de Cultura com a director general del Patrimoni Artístic i estableix la xarxa de museus del País Valencià. En aquell moment ja se sentia la necessitat de millorar les condicions en què es trobava el Museu de Sant Pius V de València. Sobretot si tenim en compte que pels seus fons es tractava d'un dels museus més importants de l'estat espanyol. A més, ja se sabia que el museu necessitava no sols una rehabilitació, sinó també una ampliació. En aquell moment Sant Pius V estava mancat de la més mínima infraestructura que es pot exigir a un museu d'aquesta envergadura: magatzems, laboratori de restauració, sales temporals, etc. No n'hi havia res. En conseqüència, la intervenció en el museu es va plantejar com una necessitat imperiosa.

—*¿Quin equip es va nomenar per a aquesta labor?*

—Des dels seus orígens l'equip l'integràrem l'arquitecte i urbanista Álvaro Gómez Ferrer i jo mateix. En aquelles dates, Álvaro ja havia fet algunes menudes modificacions en el museu, amb la qual cosa hi aportava també uns coneixements sobre el tema.

—*¿Qui patrocina aquest projecte?*

—D'un costat, el Ministeri de Cultura i de l'altre, la Generalitat valenciana.

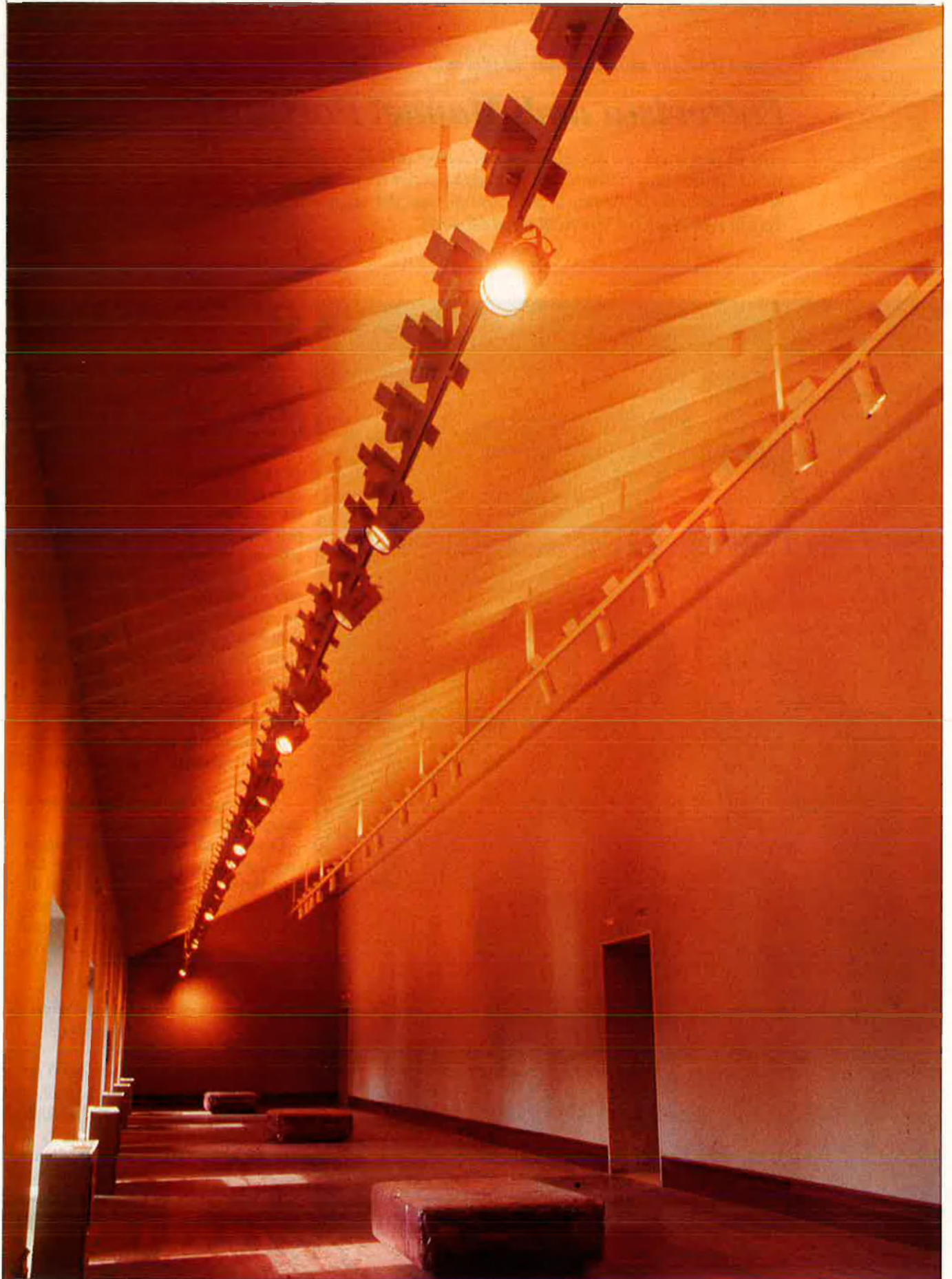
—*¿A quant en puja el cost?*

—Al començament eren uns 1.000 milions de pessetes; aquest era, però, el cost de 1983. Ara, segurament, ho duplicarem.

—*¿En quantes fases es realitza el projecte?*

—En quatre fases. Ara inaugurem la primera fase, que és una fase pilot, perquè es tracta d'una ala del bloc claustral que

"L'edifici original és el que estableix la norma d'intervenció".

ens servia per calcular les possibilitats de l'edifici actual. La segona fase està en marxa i consisteix en la restauració del vestíbul o antiga església, que és el recinte annex al claustre. Després man- prendrem el bloc d'administració, que és el bloc de cases del costat del riu i, més tard, farem l'ampliació de noves plantes. Finalment, ens ocuparem de la resta del claustre. Això ha estat així perquè des del començament es va plantejar de no tancar mai el museu al públic.

—*¿Des de quan existeix el Museu de Sant Pius V?*

—Realment des de fa molt poc de temps. Si no recorde malament s'instal·là oficialment en la postguerra.

—*¿Com és l'edifici original del museu?*

—Realment és un edifici de mala qualitat de construcció. Hi ha massa desnivells, tot i que, originalment, és un edifici del segle XVIII, fet fragmentàriament, que s'acabà de construir al voltant de 1750. El 1800, aproximadament, passa a ser propietat militar i esdevé hospital, patint diverses modificacions.

—*¿L'església tenia una cúpula barroca de Pérez Castiel i Josep Minguez d'algun interès?*

—Sí, però va desaparèixer el 1924. No tenim clar per què. Fins ara no ha aparegut cap document que done llum sobre les raons de l'enderrocament. Segurament s'esquerdaria i, després, l'enderrocarien. En algun moment vam arribar a pensar que hi hauria problemes amb el terreny, però no ha estat així.

—*¿Quins criteris d'intervenció han seguit?*

—Tenint en compte les intervencions successives que ha sofert el convent barroc original, dreçat per la Fundació de l'arquebisbe Rocabertí per a clergues seculars menors, el primer criteri del projecte fou el d'eliminar aquestes construccions adventícies per a deixar clarament l'estructura bàsica de l'edifici. És a dir, l'estructura claustral de planta quadrada. Després conservàrem l'octògon de l'antiga església, on es construirà una capella menuda i s'utilitzarà com accés i distribució al futur museu. I després mantindrem el bloc lineal adjacent.

—*¿Quins criteris s'han seguit respecte al paisatge urbà original?*

—Sí, volem recuperar aquest paisatge urbà primigeni que apareix als gravats del segle XVIII. El conjunt de la façana del claustre, la cúpula original de l'església, etc. Volem, doncs, recuperar la

imatge urbana de la ciutat a l'altra vora del riu. Per això plantejem la reconstrucció d'aquest octògon i d'aquesta volta que ja hem esmentat abans.

—*És a dir, que té en compte l'entorn enjardinat dels viviers, la proximitat del convent gòtic de la Trinitat, el caràcter popular dels carrers que donen a la Creu Roja...*

—Sí, sense cap dubte. S'hi dissimulen varies idees. Hi ha temes de restauració. Altres de reconstrucció. I un d'ampliació d'acord amb les exigències museogràfiques actuals.

—*¿Com aconseguiran l'homogeneïtzació*

"Volem recuperar el paisatge urbà primigeni que apareix als gravats del segle XVIII".

ció entre la salvació d'un edifici d'origen barroc i la construcció d'un edifici modern?

—El plantejament que he seguit sempre en aquest tipus d'edificis és que l'edifici original és el que estableix les normes d'intervenció. El monument, per a dir-ho altrament, és el que mana. Per a fer l'ampliació el que queda clar és que es tracta d'una composició per addició, és a dir: hi ha un quadrat, un octògon i un bloc rectangular. Doncs, bé, amb aquesta idea de l'addició d'elements arquitectònics es planteja la intervenció. I de varies plantes. Després, s'ha de tenir en compte la importància del mur com a element constructiu de l'edifici claustral. Del convent preexistent. Aquest element il·lustra la forma de construir la part nova. Fins i tot, les dimensions de les galeries noves seran proporcionals a les existents, de manera que sempre hi haja un ritme visual. Només s'hi alterarà una cosa: mentre en l'antic convent hi havia plantes d'uns tres metres i vint centímetres d'alçada, en les noves, hi arribarem

als sis metres.

—*¿L'alçada general del museu es veurà modificada?*

—No, l'alçada de l'edifici vell serà la que marque l'alçada general de la resta del museu. El museu existent marcarà les alçades, proporcions i volums, però amb les respectives diferències entre la part vella i la nova. Es tracta d'una intervenció analògica, que es diu avui en dia, entre el que hi ha i la intervenció, per a aconseguir l'harmonia.

—*¿Quants metres quadrats tindrà el futur museu?*

—Ara té uns 6.119 metres quadrats i al final de l'obra en tindrà uns 12.000.

—*¿S'eixamplaran també els accessos?*

—Hi haurà dos accessos. El principal, per al públic, per la façana original de l'església, i el de carregament i descarregament de mercaderies artístiques per la futura ampliació del carrer Genaro Lahuerta. És a dir: darrere de l'actual museu. Un carrer paral·lel als Viviers. Després hi haurà també una part enjardinada i una altra d'aparcament.

—*¿S'ha tingut en compte la proximitat del convent de la Trinitat?*

—Sense cap dubte. Per exemple, els murs de les sales temporals s'han resolt amb contraforts que ens remetem a la tradició de les esglésies d'una sola planta, i també, és clar, a les característiques que té el convent d'enfront del de la Trinitat.

—*¿Hi ha hagut unitat de criteris entre l'arquitecte, l'urbanista i el director del museu?*

—Sí, és clar que sí. Abans d'iniciar el projecte vam tindre moltes reunions a propòsit d'aquest tema. Des de 1983 hi hem treballat per tal d'aclarir les necessitats del museu. Allí hi havia des del començament Tomàs Llorens, Alvaro Gómez Ferrer, Felipe Vicente Garin, etc.

—*¿Té previstes el museu sales monogràfiques?*

—Sí, en funció de la qualitat de les peces, la representativitat de l'artista, hi haurà sales monogràfiques.

—*¿Ha plantejat algun problema el fet que la propietat de l'obra del Museu de Sant Pius V siga de distintes institucions?*

—En la pràctica, no. Tot s'ha resolt bé. La col·laboració de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles i la de la Diputació Provincial de València ha estat absoluta.

—*Per cert, ¿on s'ubicarà la Reial Acadèmia?*

—Es traslladarà a la planta baixa del claustre perquè tinga més independència respecte a l'accés, activitats, etc. També se li milloraran les instal·lacions amb una sala de conferències digna.

—*¿No hi ha hagut cap problema fins ara?*

—Home, en la gestió, l'únic problema ha estat en la lentitud de l'expropiació de la part de darrere del museu, on va l'ampliació, perquè la gestió del projecte la duu el Ministeri de Cultura i la gestió administrativa, la Conselleria de Cultura. Tot això vinculat a un conveni de col·laboració conjunta.

—*¿I quan s'acaben les obres?*

—El 1993. Si haguérem tacant el museu, haguérem acabat abans.

—*¿Conserven el jardí del claustre?*

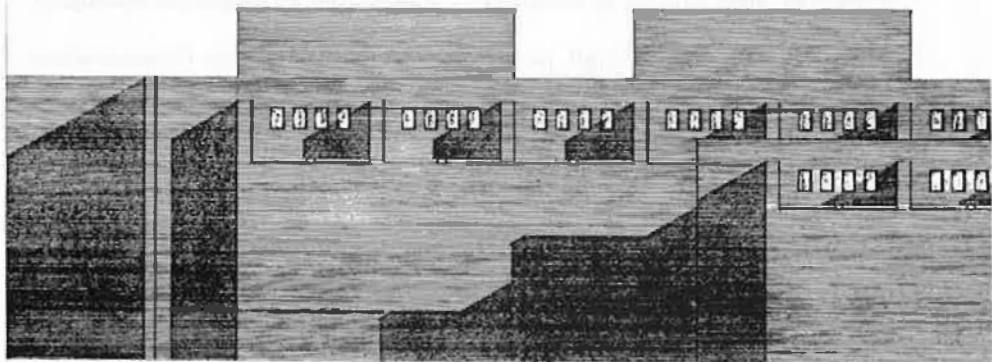
—Sí, sense cap dubte.

—*¿Alguna novetat?*

—Sí, hi haurà un segon claustre o pati dedicat segurament a l'escultura a l'aire lliure i també recuperarem tot el llegat arquitectònic que s'hi conserva.

—*¿I els gravats de l'acadèmia?*

—També hem previst la seua exhibició: farem una distribució d'acord amb les característiques de les sales, segons la dimensió, la llum, etc. Això ens permetrà d'exhibir alhora la important col·

leccio de dibuixos.

—*El projecte del Museu de Sant Pius V s'ha fet en dues etapes distintes: ¿quina novetat hi aporta l'últim projecte?*

—Una de les novetats és la desaparició del soterrani inicial. Ara, tot apareix en la superfície. Les sales d'exposició tem-

poral estan lligades a l'eix de l'octògon, s'organitzen a mode de *boxes*, cosa que permet un ús independent i també la possibilitat d'usar indistintament el museu, la sala de conferències, les sales temporals d'exposició, etc.

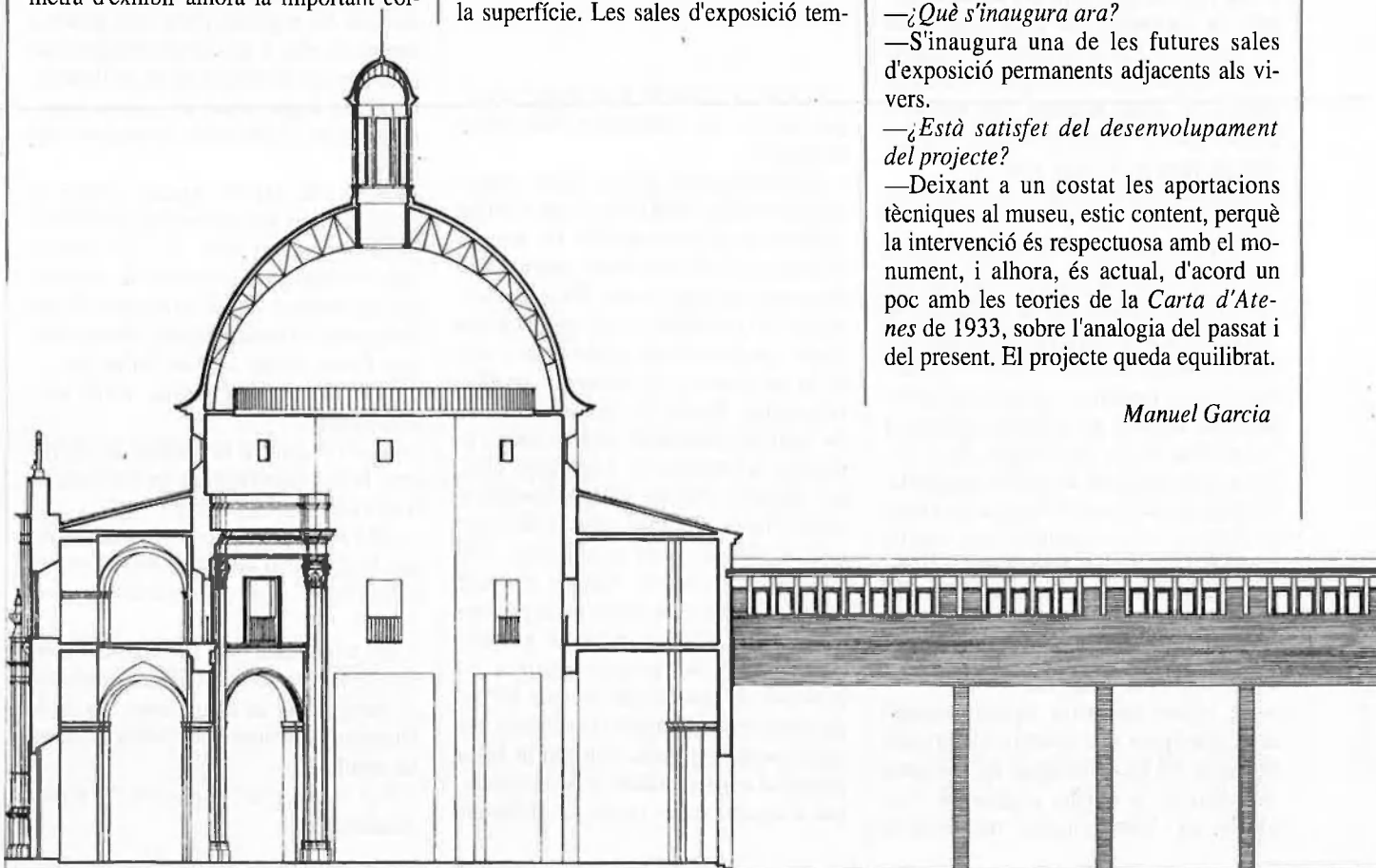
—*¿Què s'inaugura ara?*

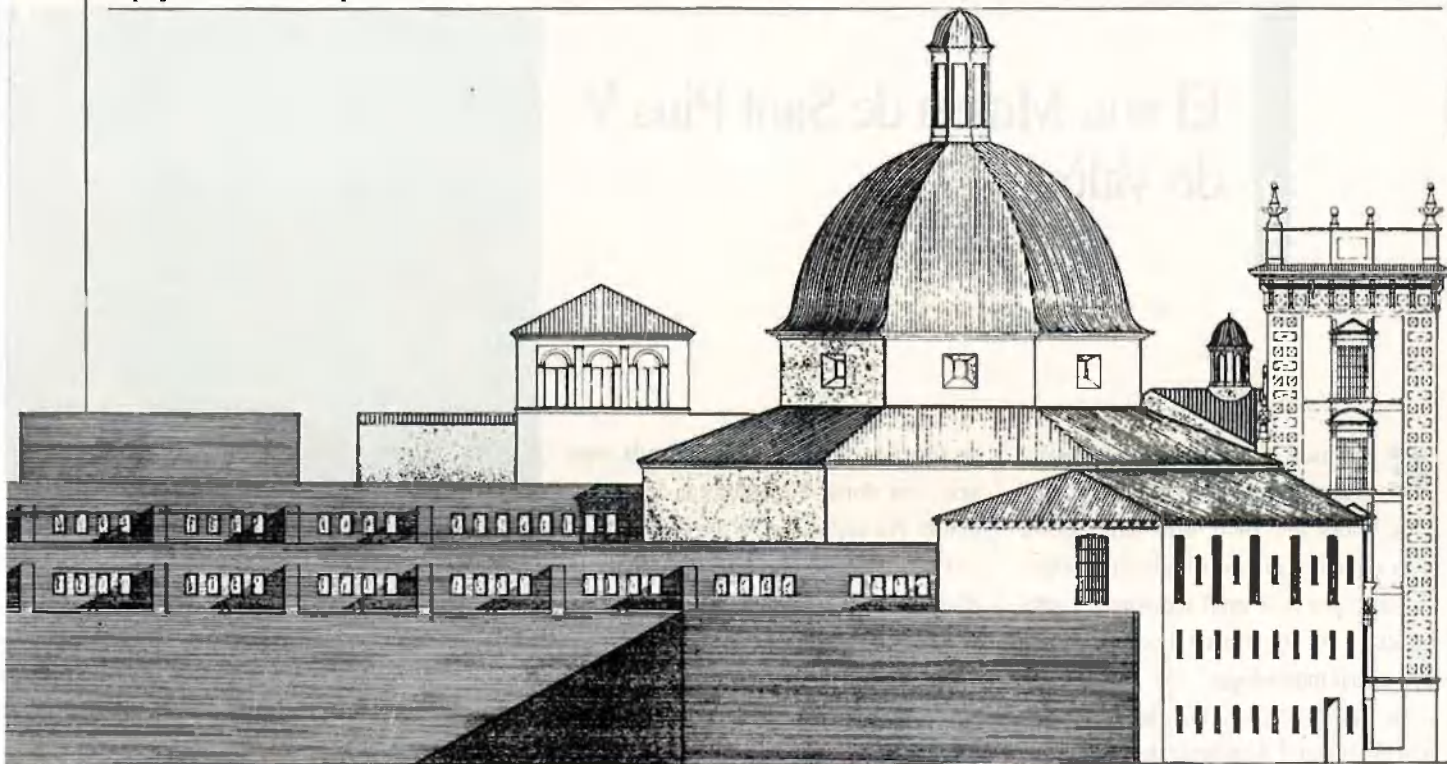
—S'inaugura una de les futures sales d'exposició permanents adjacents als viviers.

—*¿Està satisfet del desenvolupament del projecte?*

—Deixant a un costat les aportacions tècniques al museu, estic content, perquè la intervenció és respectuosa amb el monument, i alhora, és actual, d'acord un poc amb les teories de la *Carta d'Atenes* de 1933, sobre l'analogia del passat i del present. El projecte queda equilibrat.

Manuel Garcia

Perfil d'un arquitecte: Manuel Portaceli

Aproximadament fa ara una dècada, l'arquitecte Manuel Portaceli inicia la seua trajectòria com a restaurador del patrimoni històric i artístic amb la intervenció en la recuperació de les Drassanes de València. Poc després, l'Ajuntament de València li encomanava la remodelació del Palau del Marqués de Campo, on l'actuació d'ell acompanyada de la intervenció artística del pintor Jorge Teixidor -deixant de banda la divergència de criteris suscitats en aquesta ciutat-, ha estat recollida recentment en una mostra patrocinada per la Junta d'Andalusia. Finalment, la Generalitat valenciana li encomanava, amb l'arquitecte italià Giorgio Grassi, la restauració del Teatre Romà de Sagunt.

Al llarg dels anys, Manuel Portaceli, antic professor d'història de l'art de l'Escola d'Arquitectes de la Universitat Politècnica de València, s'ha convertit en un dels primers especialistes valencians en la recuperació, remodelació i restauració del patrimoni artístic-històric d'aquesta comunitat.

Manuel Portaceli, junt a Juan-José Estellés i Emilio Jiménez, conforma avui dia el grup d'arquitectes als que les institucions valencianes, a través de diversos encàrrecs, han confiat la restauració de la fisonomia, salvació i remodelació d'edificis públics d'aquest país.

M.G.

